

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 Oslo

Vår ref.: VMA/nmr

Oslo, 30.11.2020

FINANSFORBUNDETS INNSPILL TIL NASJONAL HANDLINGSPLAN FOR BÆREKRAFTSMÅLENE

Finansforbundet er det største fagforbundet i finansnæringen, med 32.000 medlemmer fra 300 bedrifter. Finansforbundet er opptatt av å sikre gode og forutsigbare rammebetingelser for finansnæringen, og ivareta kundenes rettigheter. Som samfunnsaktør arbeider vi for bærekraftig finans og at finansnæringen blir en modig og fremoverlent bidragsyter i det grønne skiftet.

GENERELLE INNSPILL TIL HANDLINGSPLANEN

Handlingsplanens målgruppe

Handlingsplanen bør rette seg mot hele samfunnet for å sikre enhetlig, samordnet innsats fra myndigheter og beslutningstakere med mål om å bygge et rammeverk som stimulerer til bærekraftig utvikling i samfunnet. Planen bør ha en tydelig inndeling etter næringsliv, sivilsamfunn, akademia og offentlig sektor. Under hvert av disse områdene bør tilhørende interessentgrupper identifiseres. Det er først når en interessentgruppe blir identifisert og anerkjent, som forventninger og krav knyttet til denne gruppens bidrag kan kommuniseres og konkretiseres – både for myndigheter og gruppen. For arbeidslivet er det avgjørende at handlingsplanen er tydelig, både på hvordan de ulike partene må bidra individuelt, men også jobbe sammen for å drive frem bærekraftig utvikling. Etter vår oppfatning har de ansatte så langt ikke fått en tydelig og anerkjent rolle som viktige pådrivere i utviklingen. Derfor mener vi at det er av stor betydning at handlingsplanen er klar på arbeidstakeres rolle og hvordan de i sitt daglige virke kan bidra. Ikke bare vil det imøtekomme det økende ønsket hos opinionen om å bidra til en bedre fremtid, men det vil også bidra til å skape grønne, meningsfylte arbeidsplasser. En slik tydeliggjøring vil også sette større fokus på nødvendig kompetanseheving på temaer som klimarisiko og bærekraft på arbeidsplassene.

Handlingsplanens mål

Målet med handlingsplanen bør være å peke ut en retning for det nasjonale bærekraftarbeidet. Retningen bør således støttes opp av en forutsigbar og fremtidsrettet politikk som legger til rette for valg og prioriteringer i akademia, offentlig og privat sektor, og som skaper grønne arbeidsplasser og et bærekraftige samfunn i tråd med målene i Paris-avtalen. Sirkulær økonomi er nøkkelen til utviklingen av et bærekraftig samfunn. Det er derfor avgjørende at handlingsplanen viser til konkret politikk og tiltak som akselererer overgangen fra lineær til sirkulær økonomi.

Handlingsplanen bør utformes slik at den kan brukes som en felles arbeidsplan for bærekraftig utvikling i Norge. Handlingsplanen bør være så konkret som mulig på forventninger, muligheter og fremtidige krav, slik at det er tydelig for alle aktører hva omstillingen vil bety og hvilke endringer man må tilpasse seg. Åpenhet og tydelighet er nøkkelord. På lik linje vil en slik handlingsplan kunne styrke den politiske koordineringen av arbeidet med bærekraftsmålene, slik at politiske verktøy brukes til å helhetlig fremme bærekraftig utvikling av samfunn og næring.

BRANSJESPEKIFIKKE INNSPILL TIL HANDLINGSPLANEN

Vårt innspill handler om hvilke konkrete tiltak vi mener at regjeringen bør inkorporere i handlingsplanen for å drive frem bærekraftig utvikling i hele samfunnet, med utgangspunkt i finansnæringen og hva de ansatte i næringen kan bidra med.

Finansnæringen spiller en viktig rolle i omstillingen til lavutslippssamfunnet. Å kanalisere penger og håndtere risiko, også klimarisiko, er finansnæringens viktigste bidrag til bærekraftig utvikling.

Finansnæringen er «rådgiveren», «investoren», «finansieringen» og «forsikreren». I alle rollene har næringen et stort potensial til å påvirke samfunnsutviklingen og overgangen til en mer sirkulær økonomi – gjennom å skape bevissthet, stille krav og ha tydelige forventninger til hva penger lånes ut til, hva de forsikrer eller hvor kapitalen skal investeres.

Behov for et kompetanseløft

Som fagforening har vi et ansatt- og samfunnsperspektiv på vårt arbeid. Vi bruker vår rolle til å ivareta og utvikle arbeidsplasser i det grønne skiftet, men også gjennom å jobbe for at næringen er godt nok posisjonert for omstillingene som kommer. Like viktig er det å bevisstgjøre ansatte på hvilken rolle de kan ta, sikre at de får nødvendig kompetanse og anledning til å bruke den i sitt arbeid. Å kunne snakke med kundene om bærekraft og vurdere hvor stor klimarisiko en portefølje, en investering eller et prosjekt har, er avgjørende fremover.

Finansansatte er «rådgiveren» som møter oss i mange situasjoner i livet. De kan være en viktig driver for endring, da vanlige kunder må bevisstgjøres på at sparepenger kan bidra til å

bremse klimaendringer og bidra til en positiv samfunnsutvikling. Privatøkonomiske valg er et effektivt verktøy for hvordan vi ønsker at morgendagens samfunn skal utformes.

Derfor jobber vi med flere kompetanseinitiativer for at ansatte på alle nivåer i finansnæringen skal få mer innsikt i bærekrafttematikk. Men vi er ikke i mål. For å lykkes må myndigheter, arbeidsgiverne og arbeidstakere samarbeide om opplæring, ansvarsfordeling og rolleavklaring. I desember 2019 søkte vi derfor om støtte til et treparts bransjeprogram for kompetanseutvikling om bærekraft og klimarisiko, men fikk avslag.

Bærekraft som obligatorisk fag i finansrelevante utdanninger

Samtidig som det trengs folkeopplysning og et kompetanseløft i finans, så er det også på tide at bærekraft blir et obligatorisk fag i finansrelevante utdanninger. En slik satsning vil styrke fremtidens arbeidstakere og ledere i møtet med de globale utfordringene. Det er helt avgjørende å ha med seg et bærekraftperspektiv for å kunne gjøre en god jobb for både næringsliv og samfunn.

Kompetansesenter for bærekraftig finans og klimarisiko

En strategisk satsing på et kompetansesenter for bærekraftig finans og klimarisiko, vil bidra til at disse temaene står mer sentralt i politikk, næringsliv, forskning og akademia her til lands.

Norsk handlingsplan for bærekraftig finans

Det finansielle systemet skal og må bidra for å få til en grønn omstilling. Det er vanskelig selv for myndigheter og fagmiljøer, å forestille seg hvordan klimarisiko vil kunne påvirke finansiell stabilitet og velfungerende markeder. Nye tanker og flere virkemiddel for å øke endringstakten er nødvendig. Det er viktig å avstemme gjeldende regulatoriske tiltak og effektene de har på forskjellige aktører i det økonomiske systemet. Inspirasjon må hentes fra andre land som har kommet lenger. I starten av 2021 lanserer Finansforbundet en rapport om hvordan norsk finansnæring i større grad kan være en katalysator for bærekraftig utvikling. I denne rapporten har vi sett på tiltak og initiativer som nettopp er med på å drive dette fremover. Vi vil med glede dele denne rapporten med kommunal- og moderniseringsminister Nikolai Astrup, slik at resultatene kan brukes i det videre arbeidet med handlingsplanen.

I likhet med Norges strategi for bærekraftig utvikling fra 2007, bør ansvaret for oppfølging og koordinering av handlingsplanen for bærekraftsmålene tillegges Finansdepartementet. Dette legger til rette for koordinering av finans- og finansmarkedspolitikk og statsbudsjett som virkemidler for bærekraftig utvikling på den ene siden, og regulering og tilsyn av privat finanssektor som et virkemiddel for bærekraftig utvikling på den andre siden.

Vi mener også at regulering og tilsyn bør pålegges mål om at privat finanssektor skal være en pådriver for bærekraftig utvikling.

I tråd med klimarisikoutvalgets anbefalinger, bør det fokuseres på formalisering av en langsiktig, effektiv og forutsigbar klimapolitikk, for å insentivere bærekraftige investeringer som bidrar til klimaomstilling og reduserer usikkerheten knyttet til omstillingsrisiko i næringslivet.

Finansdepartementet bør, som ledd av en nasjonal handlingsplan for bærekraftsmålene, igangsette en formalisering av norsk handlingsplan for bærekraftig finans. EUs handlingsplan for bærekraftig finans indikerer en god retning for hvordan finanspolitikk, regulering av finanssektoren og oppfølging av finansaktørene kan bidra til bærekraftig utvikling.

Det bør opprettes en arbeidsgruppe bestående av offentlige og private aktører som går sammen for å lage en nasjonal handlingsplan for bærekraftig finans. Her kan Finansdepartementet spille på lag med aktører som Finanstilsynet, Finansforbundet og Finans Norge samt et utvalg aktører fra bransjen og relevante kunnskapsmiljøer.

En handlingsplan for bærekraftig finans bør blant annet:

- ✓ Pålegge Finanstilsynet skjerpet tilsyn knyttet til klima- og miljørisiko, og rapportering på klimarisiko bør gjøres obligatorisk for banker, kapitalforvaltere og forsikringselskaper. Finanstilsynet bør følge opp klimarapporteringen til aktørene i finansmarkedene, herunder om aktørene spesifikt redegjør for hvordan lån og investeringer forholder seg til Parisavtalens 1,5-gradersmål.
- ✓ Finansaktørene bør pålegges å redegjøre for målinger og informasjon om eksponering mot klimarisiko i lån og investeringer og i hvilken grad lån og investeringer er forenlige med 1,5-gradersmålet. Kapitalforvaltere bør pålegges redegjørelse for i hvilken grad klimaaspekter og Parisavtalen er integrert i lån- og investeringsstrategier.
- ✓ Finanstilsynet bør skjerpe fokuset på oppfølging av store foretaks bærekraftrapportering, slik at finansaktørene på sikt får bedre datagrunnlag fra låntakere, investeringsobjekter og selskaper sin egen rapportering om bærekraft og klimarisiko.
- ✓ Anbefale at finansaktører gjennomfører konsekvensanalyser («impact assessments») og at regulerte aktører i finansbransjen skal redegjøre for hvordan deres produkter og tjenester påvirker miljø og samfunn. Dette vil samsvare med utviklingen i FNs prinsipper for hhv. ansvarlig bank, ansvarlige investeringer og bærekraftig forsikring, ved at fokuset på aktørenes påvirkning forsterkes.
- ✓ Det bør etableres “sandkasse” for finansaktørenes deling av data som er vesentlig for beregning av klimarisiko. Eksempelvis sitter forsikringsbransjen totalt sett på store mengder skadedata som ved rett bruk kan gi næringen mulighet til å beregne klimarisiko knyttet til finansiering av for eksempel boligbyggeprosjekter, etablering av fabrikker på ulike lokasjoner mv.

Samordnet innsats og en modig næringspolitikk for en bærekraftig finansnæring

Avslutningsvis benytter vi anledningen til å etterlyse en helhetlig, samordnet innsats fra myndigheter og beslutningstakere for å bygge et rammeverk som stimulerer til bærekraftig utvikling i samfunnet. Vi vil ha en fremtidsrettet og modig næringspolitikk for en bærekraftig finansnæring. Politikken er viktig for å skape forutsigbarhet. Den må uttrykke en tydelig forventning slik at beslutninger i næringen er langsiktige og bidrar til en rask og smidig overgang til et lavutslippssamfunn. Myndighetene og politikken må i sterkere grad uttrykke vilje til å satse på finansnæringen som en viktig bidragsyter i den grønne omstillingen, en fremtidig næring og arbeidsplass. Det må farge tiltak som stimulerer kompetanseutvikling og forskning på finans, bærekraft og grønn konkurransekraft.

For å oppsummere våre innspill til nasjonal handlingsplan for bærekraftsmålene:

- **Det trengs et kompetanseløft i finans.** Myndigheter, arbeidsgiverne og arbeidstakere må samarbeide om opplæring, ansvarsfordeling og rolleavklaring gjennom et bransjeprogram om bærekraftig finans.
- **Bærekraft må bli et obligatorisk fag i finansrelevante utdanninger.** Politikken må signalisere viktigheten av kunnskap om klimarisiko og bærekraft. Læreplaner må tilpasses behovet av denne kunnskapen.
- **Det må legges til rette for et kompetansesenter for bærekraftig finans og klimarisiko.** Det vil bidra til at disse temaene vil stå mer sentralt i politikk, næringsliv, forskning og academia i Norge.
- **Det må lages en norsk handlingsplan for bærekraftig finans**
- **Myndighetene bør gå foran å kreve bærekraftkompetanse ved utnevnelser av styremedlemmer i statlige selskaper.** Et grønt og mer bærekraftig næringsliv krever grønne beslutningstakere.

Med vennlig hilsen

FINANSFORBUNDET

Vigdis Mathisen
forbundsleder